

FELSEFE DÜNYASI

2022/ KIŞ/WINTER Sayı/Issue: 76

FELSEFE / DÜŞÜNCE DERGİSİ

Yerel, süreli ve hakemli bir dergidir.

ISSN 1301-0875

Sahibi/Publisher

Türk Felsefe Derneği Adına Başkan
Prof. Dr. Murtaza Korlaelçi

Türk Felsefe Derneği mensubu tüm Öğretim
üyeleri (Prof. Dr., Doç. Dr., Dr. Öğr. Üyesi) Felsefe
Dünyası'nın Danışma Kurulu/Hakem Heyetinin
doğal üyesidir.

Felsefe Dünyası, her yıl Temmuz ve Aralık aylarında
yayımlanır. 2004 yılından itibaren Philosopher's
Index ve TÜBİTAK ULAKBİM/TR DİZİN tarafından
dizinlenmektedir.

Felsefe Dünyası is a refereed journal and is
published biannually. It is indexed by Philosopher's
Index and TUBITAK ULAKBİM/TR DİZİN since 2004.

Editör/Editor

Prof. Dr. Hasan Yücel Başdemir

Yazı Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Murtaza Korlaelçi (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Celal Türer (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan Yücel Başdemir (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Levent Bayraktar (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhammet Enes Kala (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih Özkan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Arş. Gör. Buğra Kocamusaoğlu (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Alan Editörleri/Section Editors

Doç. Dr. Fatih Özkan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Ata Az (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet Emre Dağtaşoğlu (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. Sebile Başok Diş (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Nihat Durmaz (Selçuk Üniversitesi)
Dr. Mehtap Doğan (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Dr. Muhammet Çelik (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Dr. Kenan Tekin (Yalova Üniversitesi)
Dr. Nazan Yeşilkaya (Şırnak Üniversitesi)

Yazım ve Dil Editörleri/Spelling and Language Editors

Zehra Eroğlu (Ankara Üniversitesi)
Abdussamet Şimşek (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)
Ahmet Hamdi İşcan (Ankara Üniversitesi)

Fiyatı/Price: 150,00 TL

Basım Tarihi : Aralık 2022, 300 Adet

Adres/Address

Necatibey Caddesi No: 8/122 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 (312) 231 54 40
<https://dergipark.org.tr/pub/felsefedunyasi>

Hesap No / Account No: Vakıf Bank Kızılay Şubesi
IBAN: TR82 0001 5001 5800 7288 3364 51

Dizgi / Design: Emre Turku

Kapak Tasarımı / Cover: Mesut Koçak

Baskı / Printed: Bizim Büro Matbaacılık
Zübeyde Hanım Mahallesi Sanayi 1. Cd. &, Sedef
Sk. 6/1, 06070 İskitler-Altındağ / ANKARA
Tel: 0(312) 229 99 28

GEORG SIMMEL: TOPLUMSAL PARADİGMAYA KATKILARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Felsefe Dünyası Dergisi, Sayı: 76, Kış 2022, ss. 264-280.

Geliş Tarihi: 01.10.2022 | Kabul Tarihi: 14.11.2022

Ahmed Hamza ALPAY*

Giriş

Birey ve toplum arasındaki ilişki, uzun zamandır sosyolojinin temel ilgi alanlarından biri olmuştur. Makro ölçekli sosyal yapılar (Pyhtinen, 2016: 101) ve toplumun özüyle ilgili tüm insan yaşamının önce ve eşit olarak gerçeklikle bulunduğu fikrinde mistik bir anlam olduğu görüşü vardır. Toplumun özünün de tek varlığın gerçekliğini gözlemleyen kişinin sonradan kavrayabileceği soyut bir kavram olması gerektiği argümanı (Adair-Toteff, 2005: 45) minimum karşılık gerektirir (Papilloud, 2004: 434). Bu minimum karşılıklı toplumu bir organizma ya da gerçek bir varlığı olmayan bir şey için uygun bir sınıflandırma olarak görmeyen (Gross, 2001: 397) Georg Simmel sosyolojisine hem realist hem de idealist olan insan bilgisinin hayati ihtiyaçlardan geliştiğini belirterek başlar. Fakat aynı zamanda bilinmesi gereken, insan bilgisinden bağımsız nesnel bir gerçeklik olduğunun varsayılmasıdır. Dolayısıyla, “bir yanda pratik, hayati ihtiyaçlar; diğer yanda ise onların karşısında duran nesnel olarak algılanabilir dünya” ikiliği ortaya çıkar (Coleman, 2002: 61). Bu ikilikte karşılık ve değer dönüştürülmesi kapasitesini içeren herhangi bir fenomen - esinlenmiş olanın donuktan ve rafine edilmiş olanın ham olandan kalıplanması- estetik bir kavrayış üretebilir (La Fuente, 2016: 164). Ancak bu hem gizemli hem de gereksizdir (Hooker, 2013: 312). Değişen modern dünyanın (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46) aksine gündelik hayat insan ilişkisi öncülerinin niyetlerini ileten ve varlığına tanıklık eden bir hareketler, şeyler ve mesajlar topluluğu olarak görünür. Dolayısıyla insan

* Dr., ORCID: 0000-0002-8781-6939, e-mail: ahmedhamza0606@outlook.com

ilişkilerinin varlığı için fedakârlık gereklidir, ancak yeterli değildir. Bireyler, onları var kılmak için yine de ilişkileri üstlenmek zorundadır. Bir ilişkinin şekillenmesinde, birey veya grubun onu diğer bireyler veya gruplara taşıyabilmesi için mevcut tarafların etkilenmesi gerekir (Papilloud, 2004: 434).

Bu doğrultuda Simmel'in gündelik hayata bakış açısı insanlar ve maddi dünya arasındaki (Gross, 2001: 397) yaşam olaylarını anlamak için neden ve sonuç ilkesinin mekanik uygulamasına karşı çıkar (Mele, 2020: 164). Simmel ayrıca -önemli bir biçimde *kültürün trajedisi* teoreminde- toplumsal gerilimleri öncelikle politik ya da ekonomik gerilimler olarak değil; kültürel, özellikle sanatsal olarak yorumlamıştır. Böylece Simmel için toplumsal sorunun görünümü yalnızca politik ya da ekonomik olarak kalmamıştır. Ve bir bakıma onun için *kültürün trajedisi* metafizik, yaşam felsefesi ve dolayısıyla daha da *trajik* bir toplumsal fenomen olarak belirginleşmiştir (Moebius, 2021: 3). Bu görüşe göre, Simmel'in *iç fayda* ve *dış gerçeklik* dediği şey yalnızca insan bilgisi ile ilişkilidir (Coleman, 2002: 61). Bununla birlikte Simmel'in fikirleri, önerdiğinden daha geniş bir öneme sahiptir. Bu fikirler, birtakım son gelişmeler ışığında biyo-epistemoloji biçiminde adlandırılabilir, keşfedilmeye değer; bilmenin gerçekten başarılı eyleme yol açmasını sağlamak için hem nesnel (Hooker, 2013: 311-312) hem de felsefi bir özelliğindedir (Mele, 2020: 164).

Dolayısıyla bu makalede, nesnellik ve sosyal psikolojideki araştırma bulgularının eleştirel sistematik ölçekte anlamlandırılması keyfi değildir. Sistematik gözden geçirmeler ve çalışma olgusuyla ilgili bireysel inisiyatif literatür taraması ile karakterize edilecektir. Literatürdeki spesifik araştırma yöntemini geliştirme ve araştırmacının kendi bireysel tanımlamaları özellikle referanslarla sonuçlanır. Ek olarak, postmodernist düşüncede sürekliliğin önündeki yapısal engelleri göz ardı eden seçeneklerin her biri, olası aşırı veri yüklemesinden yeni aktiviteler keşfetmek ve paradigmatik olacak kadar gerçekçi bir çoklu yöntem okuması; bu makaleyi farklı kılacaktır.

Yöntem

Teori, düşünceyi organize etmek ve iletmek için çok güçlü bir araçtır. İncelenmekte olan fenomenin formel bir anlayışını mümkün kılabilir ve esasen pratik olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte, teoriyi kullanma açısından çeşitli yollar ve özgüllük dereceleri vardır ve bazıları kesinlikle diğerlerinden daha iyi çalışır. Gerçekten de akademik bir makalenin literatürü analiz etmesi ve seçilen teorik yaklaşımı tasvir etmesi (Humphrey, 2014: 55) için orijinal kaynağa dönülebilir. Ancak bu keşif, bir matris tarafından sağlanandan başka ifadelere dayanacaktır (Gerring, 2017: 20). Bu doğrultuda bir vaka analizinde yer alan karmaşık özellikleri simüle etmek zor ve belki de imkânsızdır (2017: 23).

Felsefe söylenenler, bilinenler, kabul edilenler ve değer verilenlerle ilgili eleştirel sorular sormayı içeriyorsa; o zaman iyi planlanmış bir literatür, araştırmayı teşvik etme veya karmaşıklıklaştırma potansiyeline sahiptir (Greene, 1986: 75). “Araştırmadaki ilgi alanı nedir” sorusuyla birlikte (Gerring, 2017: 23) nitel paradigmanda amaç farklı bakış açılarını silmek değil, tam olarak anlamaktır. Araştırma soruları ve yöntemleri, veri yorumlama süreci veya hangi sonuçların yayınlanacağını seçimi, araştırma paradigmaları ve metodolojilerine bağlıdır (Kuper, Reeves, & Levinson, 2008: 406). Bunun nedeni, araştırmacıların farklı kaynaklardan alınan ve bir problemin farklı yönlerini ele alan çok çeşitli ipuçlarını bir araya getirme olasılıklarının yüksek olmasıdır (Gerring, 2017: 19). Dolayısıyla özlenen ve bütünlük kazandıran metinler, okuyucularının özgürlüğüne hitap ederken onların bakış açılarını genişletir ve dünyaları ifşa eder (Greene, 1986: 82).

Bu doğrultuda literatür taramasında, kavramsal soyutlamalar ve potansiyel dezavantajlarına rağmen yapılandırılmış bilgiler çalışma odağına yeni anlamlar getirilmesine vurgu yapar. Bu açıdan literal seçim stratejisinde, içsel olan varsayımları ortaya koymadan modellemek; teorinin egemenliğinden kaynaklanan bazı argümanların ihmal edilmesi riskini içerir. Bu makalede, “Simmel sosyolojisinde sosyal bileşenleri kapsayan deneyimlerin yorumlandığı görüşlerle bağlantılı olarak toplumsal gelişimin, Simmel teorik anlayışındaki tanımlanmasının nasıl okunması gerektiği” araştırma sorusudur. Tabii ki bir konunun zengin ve niteliksel bir şekilde araştırılması için fazla sayıda kanıt olsa da benimsenen sunum formatının gücü pek çok soruya açıktır. Bu makalede, metodolojik teori tartışmaları gerçekliğin bir inşa olduğuna araştırmacıları ikna eden ve arzulanan bir sonuç olacaktır.

Simmel Sosyolojisi

Berlin’de doğan (Rammstedt & Milà, 2001: 14091) Simmel (1858-1918) bir sosyolog ve ahlak felsefecisi olarak en başından beri ahlakçıdır. Friedrich Nietzsche’de olduğu gibi Simmel için de ahlak, değerleri varsayar. Simmel’in erken dönem pozitivizmi evrimseldir: Simmel’in son dönem vitalizmi (dirimselcilik) de aynı özelliktedir (Lash, 2005: 7). Simmel vitalizm yoluyla, ancak gelecekte başarılı bir eylemi tahmin etmek ve planlamak için bağımsız bir gerçeğe ihtiyaç duyacak olanların direncini beklemektedir. Bu görüşün “neden ile sonuç arasında morfolojik bir özdeşliğe sahip olması gerektiği ön yargısına” dayandığını iddia eder. Simmel, ön yargıyı şu şekilde anlamıştır: Dış gerçeklikten kesin, beklenen yanıtları ortaya çıkarmak amacıyla bir kavram üzerinde hareket edilirse, o zaman kavram olayın ve araçların bir resmini içermelidir. Aksi takdirde başka bir olay meydana gelebilir (Coleman, 2002:

61-62). Dış gerçeklikten hareketle Gregor Fitzi (2019) Simmel'e, uyumlu ve genel bir sosyolojik teori arayarak beş farklı perspektiften yaklaşır: (1) bir modernite teorisi (2) sosyolojik bir antropoloji (3) sosyolojik bir epistemoloji (4) sosyal etik ve (5) bir kültür sosyolojisi. Aynı şekilde Fitzi, *Metropol ve Tinsel Hayat* [The Metropolis and Mental Life] (1903) adlı ayrıntılı analizinden, Simmel'in modernite teorisinden yol gösterici beş farklı teorik varsayım önermektedir: (1) sosyal yapı ve bireysel kişiliklerde benzer bir farklılaşma süreci (2) parasal ekonomilerin büyümesi (3) nesnel ve öznel kültür arasındaki büyüyen uçurum (4) metropolde ilişkilerin yoğunlukta nasıl büyüdüğünü inceleyen bir kentsel yaşam teorisi ve (5) bu artan sosyal temaslardan türetilen bir nevrasteni (sinir zayıflığı) teorisi (Cantó-Milà, 2020: 416).

Simmel'in kendi analizi için bu modernite kavramının içerimleri nelerdir? Birincisi, Simmel'in modernite bulgularını ele alışı, içsel deneyime ve deneyimlemenin istikrarlı biçimlerinin çözülmesine odaklanır. Bunu yaparken bize duygular sosyolojisinin başlangıcını sağlar: Aşk, açgözlülük, hırs, güven, minnettarlık ve can sıkıntısı gibi bazıları doğrudan modernite ile özdeşleştirilir. İkincisi, dünyayı ve insanlığı her zaman aynı, teselsiz olmaya mahkûm eden şey; evrim fikrinin yokluğu ve bıkkınlıktır. Belki de bıkkınlık tutumu kadar metropolle bu kadar çekincesiz bir şekilde ilişkilendirilen psikolojik bir fenomen yoktur. Bu, Simmel'in modernite incelemesine yaklaşımı için bir başka önemli çıkarımı akla getirir: Modernitenin parçalanmış ve çözülmüş bütünlüğü ancak bireysel unsurdan, parçadan kavranabilir (Frisby, 2016: 16). Böyle bir bakış açısı, toplum kavramının biçim ve içeriği arasında ayırım yapmak için farklılaşmaya tabi tutulması koşuluyla elde edilebilir (Mele, 2020: 164). Bu özelliklere sahip bir sosyoloji, "metropol gerçekliği"ni öncelikli konusu ve "yeni" mükemmelin üretiminin eritme potası olarak kabul etmekten başka bir şey yapamazdı (2020: 163). Başka bir deyişle Simmel sosyolojisininde modernitede bir yaşamın ahlaki değerini izole eylemler temelinde değerlendirmek, metropolde yaşama yabancı bir "gereklilik"le soyut olarak ilişkili atomize bölümlerin bütüncül doğasına çok uzaktır (Staiti, 2014: 60).

Bu nedenle Simmel, modernitenin teorik doğruluk ile fiilen deneyimleyebildiğimiz veya pratik olarak kontrol edebileceğimiz herhangi bir şey arasında hâlâ bir uçurum yarattığını söyler (Hooker, 2013: 312). Yine de Simmel, modern kültürün devredilemez ve geri alınamaz bir fenomeni olarak modernite hakkında özünde olumlu bir yargıya geri döner. İçinde bulunduğumuz çağda özgünlüğün bireyden gruba geçtiğini ve sıklıkla ağıt yakılan özgün bir yoksulluk ve güçlü bireysel kişiliklerin eksikliğinin daha büyük teşebbüsler gerektirdiğini vurgular (Harrington, 2015: 85). Dolayısıyla Simmel, metropolde birey ve toplumu ilkeler olarak uzlaştırılmaz görürken,

sosyolojik çalışması; ikisinin ayrı varlıklar değil, karşılıklı olarak kurucu olduklarında önemli ölçüde ısrar eder (Pyyhtinen, 2016: 102).

Simmel'in felsefi önerilerinin, hatta onun ilişkilendirildiği evrimsel epistemolojinin arkasında yoğun bir yönelim, biyolojik organizmayı teori oluşturma için başlangıç yeri olarak alma eğilimi yatar (Hooker, 2013: 313). Simmel biyolojik organizmadan hareketle, psikolojik deneyimde zamansal-mekânsal değişkenlerin rolüne daha fazla özen gösterilmesini istemiştir. Ekolojik çevre psikolojisine ilişkin son bakış açıları ve bu konudaki araştırma ve teorilerin daha iyi bütünleştirilmesi için çağrıda bulunmuştur (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 45). Bu türden etkiler, Simmel'in felsefi yönelimi özellikle de yaşamı boyunca kapsamlı bir şekilde geliştirecek olan yeni bir sosyolojik bakış açısı sağlayan Kant'a olan ilgisi ile bütünleşmiştir (Rammstedt & Milà, 2001: 14091). Simmel ayrıca Nietzsche'yi de bir evrimci olarak okumuş ve desteklemiştir (Lash, 2005: 7).

Simmel akademik kariyerinin en başında yazdığı ilk sosyolojik çalışması *Toplumsal Farklılaşma Üzerine* [Über soziale Differenzierung] (1890) ile Herbert Spencer, Gustav Schmoller ve çevresinin fikirlerinden etkilenmiştir. Ancak yavaş yavaş, 1890'lar ilerledikçe, Simmel'in Spencer'ın teorilerine duyduğu hayranlık reddetmeye dönüşmüş ve Simmel sosyolojiye yönelik evrimci-organik yaklaşımdan uzaklaşmıştır. Kant hakkındaki bilgisini sosyolojik düşüncesine taşıması ise bu tür teorilerin reddedilmesiyle. Ve bu, daha sonra Heinrich Rickert, Wilhelm Windelband gibi Alman neo-Kantçı ekolünün üyeleriyle ve onların fikirlerine en yakın sosyolog Max Weber ile olan temas ve diyalogunun temeli olmuştur. Neo-Kantçılıkla olan bu temas, Simmel'in 19. yüzyılın sonunda ve 1900'lerin ilk yıllarında sosyal bilimlere olan yaklaşımını etkilemiştir (Rammstedt & Milà, 2001: 14092). Simmel, bugün yapılandırmacı ve realist sosyolojik yaklaşımlar olarak adlandırılan gidişatın idealist veya kültürcü fikirleri kadar; doğal determinist veya organikçi fikirleri de reddetmiştir (Gross, 2001: 397). Simmel'i özgün kılan, tüm yazılarının metafizik ve dinin varoluş parçalarını birleşik bir bütün hâlinde toplayan diğerleri arasında sadece bir form olduğu ana argümanıdır. Simmel'in din üzerine yazılarının merkezi kategorisi dindarlıktır. O, dini *aşkınlıktan arındırır* ve olasılık koşullarını ruhun bütünlüğünün özlemleri içine yerleştirir (Vandenberghe, 2010: 5). Simmel düşüncesinde belki de bu olumsuz teolojik gerginlik, onun ateizmiyle ilgilidir. Buna ek olarak, onun ateizmi kesin bir biçimde metodolojiktir ve görünüşte alınmamalıdır. Simmel, Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu hakkında ontolojik ya da varoluşsal yargılarda bulunmaz. Tipik bir Kantçı hareketle dinin olanaklılığının psikolojik koşullarını çözümlemek için ontolojiden epistemolojiye, anlamlı olandan aşkın olana geçer (2010: 7).

Simmel, para üzerine bir dizi kısa denemeden sonra, kültür felsefesinin özünü içeren önemli eseri *Para Felsefesi*'ni [Philosophie des Geldes] (1900) yayınlamıştır (Mele, 2020: 161). Elizabeth Goodstein, Simmel'i kendi *Para Felsefesi* okumasıyla modernist bir düşünür olarak nasıl okuyabileceğimizi göstermektedir. Orijinal başlık *Philosophie des Geldes*'in İngilizce çevirisinde kullanılan belirli bir makaleyi içermediği gibi haklı bir iddiada bulunmaktadır. Böylece paranın 'felsefesi' yerine sadece 'bir' para felsefesi önermek gibi mütevazı bir jesti saklamaktadır. Bu nokta Thomas Kemple tarafından da dile getirilmiştir. Goodstein'in *Para Felsefesi* analizi nüanslı ve doğrudur. Ve bu metnin hâlâ yapması gereken önemli katkılar hakkında yenilenmiş bir bakış açısı sunmaktadır. Ona göre 'Simmel'in *Para Felsefesi*, yalnızca disiplinlerarası değildir. Bu, bilinçli ve kavramsal olarak sınırdaki bir girişimdir: Bugün somut anlamda *spekülatif* olan hem epistemolojik hem de stratejik bir girişim olarak teori kategorisiyle ilişkilendirdiğimizdir (Cantó-Milà, 2020: 412). Simmel kültür felsefesi yaklaşımına ayrıca maddi bir nesnenin de "etrafında akan ya da devam eden (*flutet oder beharrt*) her şeyle birlikte *Wechselwirkungende*" olduğu fikrini dâhil etmiştir. O hâlde *Wechselwirkung* kavramı doğa ve toplum arasındaki doğrusal ikiliğin bir çöküşü olarak anlaşılmaktadır. Aslında bu, günlük bir anlayış açısından, herkesçe bilinen olmasa da çok açıktır. Aynı zamanda teorik ve metodolojik olarak pek bir şey kazanılmayacak kadar geniş bir tanımdır. Açıklamanın ilk adımı olarak aşağıdaki ifade kullanılabilir (Gross, 2001):

Buradaki önemli nokta, hangi takımyıldızın bilimsel olarak işlevsel olduğunu, varlıklar arasındaki etkileşimin (*Wechselwirkung*), optimal bir açıklama yapmak için yeterince sağlam olduğunu bulmaktır. Bu açıdan asıl mesele, söz konusu kombinasyonun sık olup olmadığıdır, böylece anlaşılması tipik olabilir (397).

Simmel belki de sosyal psikoloji için mekânsal düzenlemelerin ve mekânda hareketin önemini sistematik olarak araştıran ilk modern düşünürdür. Toplumların belirli yerleri yerel kültürün simgeleri olarak inşa ederek ve işlevsel hizmetleri merkezileştirerek -örneğin, bir köyün merkezindeki kilise- *sabitlediğini* gözlemlemiştir. Bir sosyal grubun içindeki bireylerin hareketlilik derecelerinin, onların çıkar ve kültürlerini en iyi temsil eden sabit yerlerden çok uzak olduğunu öne sürmüştür (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46). Simmel'in kültür sosyolojisinin tamamı, ne kadar tesadüfi ve geçici olabilseler de sosyal etkileşimin (toplumun) biçimlerine odaklanmıştır. Sosyolojinin "bir kişi ile diğeri arasındaki hassas, görünmez ince çizgilerin değerlendirilmesini artık önemsiz olarak kabul edemeyeceği" konusunda ısrar etmiştir (Frisby, 2016: 16). Simmel'in perspektifini kavramsallaştırmak için (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46) sistem teorisinden sembolik etkileşimciliğe, hemen

hemen tüm sosyolojik teorilerin Simmel'i asıl kurucu ebeveynlerinden biri olarak yeniden keşfetmesi gerekmektedir (Rammstedt & Milà, 2001: 14091).

Kavramların Uzamsallığı

Simmel, şimdiye kadar büyük ölçüde göz ardı edilen doğal ve sosyal değişimleri gözlemlenmek için sosyolojik bir bakış açısı geliştirerek insanın doğadaki yeri üzerine yoğun bir şekilde düşünmüştür. Simmel yazılarında, gözlemin iki yönü -doğal ve kültürel- arasında gidip gelmekte ustalalmıştır. Fikirlerinin önemi, örnek olarak mevcut ekolojik saha uygulamaları kullanılarak gösterilmiştir (Gross, 2001: 395). Ayrıca sosyolojide Simmel, salt sosyolojik kavramların ilişkilerle - onların özüyle değil- daha doğrusu *ilişki biçimiyle (Beziehungsform)* ilgilendiğini öne sürmüştür (Pyyhtinen, 2016: 102). Nietzsche gibi Simmel de 19. yüzyıldaki çalkantıların anlam ve değer sorunlarına yeni (entelektüel, politik, kültürel) aciliyet getirdiğine ikna olmuştur (Goodstein, 2016: 30). Daha ziyade, bu ikna ruhsal yaşamımızın uyabileceği ya da uymayabileceği tamamen öznel olmayan bir ilkeler dizisine tekabül eder: Onu uygulayamadığımız zaman, bilgiye ulaşamayız. Bunun yerine, deneyim olarak nitelenmeyen belirli türden öznel zihinsel süreçleri gerçekleştiririz (Staiti, 2014: 60). Simmel, zihinsel süreçlere eylemi faydalı sonuçlara yönlendirmek için insan bilgisi ürünlerinin -kavramların- doğru olması gerektiği iddiasını ele alarak başlamıştır. Bu göz önüne alındığında, başarılı eylemdeki sorunların dışındaki kavramların doğruluğunu kanıtlayabilecekleri başka bir yol yoktur. Fayda, kavramların doğruluğunu belirler ve doğruluk ancak eylemin sonuçları aracılığıyla bilinebilir. Bilmenin, kendi doğruluk ve yanlışlık ölçütleriyle, bağımsız bir insan faaliyet alanı hâline gelip gelmemesi fark etmez. Çünkü, bu ölçütlerin kendileri son olarak kendi yararlarına dayalı yargıya bağlıdır (Coleman, 2002: 61). Buna karşılık Simmel olumlu veya olumsuz, karşılıklı veya karşılıksız ve akla gelebilecek her türlü gelişmeye açık olabilecek ilişkilerde insanları anlamaya çalışmıştır. Özneler «birlikte, birbirleri için, birbirlerine karşı hareket ederler ve koşulların korelasyonuna girerler, onlar üzerinde etkileri vardır ve onlardan etkiler alırlar» (Bond, 2016: 44).

Bu görüşün mantığın karşıtlık kurarak getirdiği (Hooker, 2013: 312) zaman ve mekân psikoloji için kritik değişkenlerdir. Tüm insan faaliyetleri bu boyutlarda gerçekleşir. Ve bunlarla ilgili algılar, insan bilişinin büyük bir bölümünü oluşturur. Yine de bu değişkenler arasındaki etkileşimin sistematik olarak araştırılması, hem bireyin hem de çevrenin nispeten statik kavramsallaştırmalarının baskın olması nedeniyle sosyal bilimlerde ve özellikle psikolojide büyük ölçüde eksiktir (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015:

45). Örneğin, Maria Lewicka (2011), insanların etkinlik kalıplarında zaman ve mekânın birbirine bağlılığını kabul edecek alandaki süreç incelemelerini talep ederek yere bağlanma araştırmalarına ilişkin etkili incelemesini sonlandırmaktadır. Benzer şekilde Susan Saegert, Gary Winkel ve Gary W. Evans (2009), insan deneyiminde mekânın yanı sıra zamanın rolünü de dikkate alan çevresel psikolojide araştırma eksikliğinden yakınmaktadır (2015: 45). Simmel'in nesnel doğruluk konumuna yönelik eleştirisi, çevresel psikolojide yalnızca köprü kurulamaz bir ikilikle bırakılmış olması değil; gerçek varlıkların basitçe bu şekilde çalışmamasıdır. Gerçek varlıkların, nesnel gerçeğe hatasız erişimleri şöyle dursun, içeride nasıl çalıştıklarını veya çoğu zaman eylemlerinin dışarıda nasıl geliştiğini bile bilmediklerini savunmuştur. Dolayısıyla gerçek varlıkların başarılı bir şekilde çalışabilmeleri için bunları bilmeleri gerekmez. Tek ihtiyaçları ve sahip oldukları tek şey eylemlerinin başarısı ya da başarısızlığı ve eylemlerin objektif olarak belirlenip belirlenmediğidir. Ancak basitçe içsel olarak ayrımcılığa tabi tutuldukları konusundaki geri bildirimler (Hooker, 2013: 313); kolektivist ve bireyci değerler ve bir yere bağlılık arasındaki ilişkiler için kanıtlardır (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 45). Simmel bu konuda şu sonuca varmıştır (Coleman, 2002):

Bu nedenle, belki de temelinde uygun şekilde hareket ettiğimiz teorik olarak geçerli bir *hakikat* olmadığı söylenebilir. Daha ziyade, kendilerini uygun, yaşamı teşvik eden eylemlerin güdülerini gösteren bu kavramları *doğru* olarak adlandırıyoruz (61).

Simmel'in çevre modernite psikolojisi, endüstri öncesi ya da kırsal kültür mekânlarını oldukça somut bir biçimde deneyimleyip düzenlerken post-endüstriyel ya da kentsel kültürlerin daha soyut mekânsal deneyim biçimlerini beslediğini belirterek özetlenebilir. Bu uzamsal soyutlama bireylerin çeşitli mekânlarda sık sık hareket etmesini sağlar. Ayrıca belirli coğrafi konumların sınırlarına bakılmaksızın, sosyal alışveriş ve etkinliği kolaylaştıran yasa ve sistemlerin -örneğin parasal sistemler- uygulanmasını içerir. Simmel için paranın daha fazla dolaşımı gibi bireylerin farklı mekânlarda dolaşımı da kapitalist modernitenin bir özelliğidir. Özellikle metropol, alışılmamış ve değişen ortamlarda sürekli hareket eden ve yeni faaliyetlere ve olaylara maruz kalan bir yerdir. Kapitalist modernitede artan hareketlilik ve iş bölümüne rağmen toplumsal bütünleşme, mekânlar ve kültürel ürünlerin tekdüzeliğinde ve yasaların ve kurumların artan *nesnelliği* veya genelleştirilmesinde telafi edici bir artış yoluyla sağlanır (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46). Dolayısıyla çevre; yapılar, biçimlerde veya ahlakta meydana gelen değişikliklerin harici bir nedenidir. Klasik evrimcilikle ilgili

mekanik bir şey vardır. Vitalist evrimcilik, yaşamın var olan formları aşması ve yenilerini yaratması yoluyla kendiliğinden oluşur. Ana akım evrimcilikte değerler farklılaştığında, değerlendirme kriterleri bütün için işlevselliştir. Yaratıcı evrimcilikte ölçüt, hangi değerlerin türsel varlık olarak insanı daha yüksek yaşam düzeylerine getirdiği (Lash, 2005: 7-8) ve şu anda deneyimlemekte olduğumuz gerçeklikten daha zengin bir şeyi ima etme kapasitesi olduğudur (Swedberg & Reich, 2010: 24). Simmel insan faaliyeti ve bilişinin iç içe geçmiş yönlerinde; modernleşme, zaman, mekân ve psikoloji arasındaki bağlantılara ilişkin (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 45-46) ana stratejisini açıklamıştır (Hooker, 2013):

...biri, teorik olarak, temelinde uygun şekilde hareket ettiğimiz hiçbir geçerli 'gerçek' olmadığını söyleyebilir. Daha ziyade, kendilerini uygun, yaşamı zenginleştiren eylemlerin güdülerini gösteren bu kavramları doğru olarak adlandırıyoruz. Bu, yukarıda belirtilen ikiliği ortadan kaldırır. Kavramların hakikati artık onların bir gerçeklikle anlaşmalarına dayanmamaktadır; daha doğrusu, onları faydalı eylemlere dönüştüren kavramların niteliğidir (312).

Toplumsal Paradigma

Simmel'in fikirleri, sosyolojinin kendisini bir sosyal bilim olarak politik ekonomi ve felsefeden ayırmaya başladığı bir dönemde ancak biyoloji ve fizik bilimlerinin gölgesinde ortaya çıkmıştır (Kemple, 2016: 142). Alman filozof ve sosyal düşünür Simmel'in önemi, ancak şimdi entelektüel tarihçiler tarafından kabul edilmektedir. Efraim Podoksik, modern uygarlığın ve modernitenin özüne dair bir dizi düşünce olarak ele aldığı okumalarıyla Simmel'in fikirlerini Almanya ve özellikle Berlin'deki entelektüel yaşam bağlamına yerleştirir. Kültür ve toplumun artan farklılaşması ve parçalanmasıyla karakterize edilen modernite, Simmel'in hayatı boyunca İmparatorluk Almanyası'ndaki merkezi entelektüel tartışmaların temelini oluşturan bir konuydu. Simmel'in düşüncesi burada, bu tartışmaların karmaşıklığını, ana parametrelerini anlamak için etkili bir rehber olarak hizmet edebilecek, tutarlı bir dünya görüşüne dönüşürme girişimi olarak tasvir edilmiştir (Podoksik, 2021). Daha fenomenolojik bir dil kullanılarak modernitedeki (Vandenbergh, 2010: 7) mevcut çalışmalar; sosyal yaşam biçimlerini, bireyler arasındaki kombinasyonları ve etkileşimleri inceleyerek başlar. Fakat bunu bir açıdan yaparlar: Yalnızca toplumsallaşmış bireylerin sayısının bu toplumsal yaşam biçimleri üzerindeki etkisi... Olumsuz olarak konuşursak, hayatın içeriği veya koşulları söz konusu olduğunda gerekli veya en azından mümkün olan bazı gelişmeler, ancak belirli sayıda ögenin altında veya üstünde gerçekleştirilebilir. Olumlu olarak, belirli saf niceliksel değişikliklerle gruba diğer bazı gelişmeler empoze edilir. Ancak

bu gelişmeler bile otomatik olarak ortaya çıkmaz, çünkü sayısal özelliklerden başka şeylere de bağlıdırlar. Ancak belirleyici olan nokta, yalnızca belirli sayısal koşullar altında ortaya çıktıkları için, bunların yalnızca bu özelliklerin bir sonucu olmamalarıdır (Pescosolido & Smith, 2021: 29). Simmel düşüncesinin belirleyici bir boyutundaki (Goetschel, 2021: 356) maddi çevre; en iyi ihtimalle sosyolojinin sınırında kalır, bazen kabul edilir, ancak nadiren teorize edilir. Bununla birlikte son yıllarda, özellikle çevresel sosyoloji ve bilim çalışmalarının bazı alanlarında giderek artan sayıda sosyolog arasında toplumun fiziksel ve sembolik özellikleri tartışılmaktadır. Toplumun fiziksel dünyasının ontolojik statüsü ve buna sosyolojik yaklaşımlar hakkındaki güncel tartışmalar kabaca iki tanınmış ekole ayrılabilir: *Sosyal inşacı* ve *realist*. Sosyal inşacı bir rota seçenler, araştırmalarının merkezine insanları ve onların doğal dünyayı yorumlamalarını yerleştirirler. Diğer tarafta ise maddi çevrenin gerçekliğinin doğrudan bilgi olarak sosyolojik kuramlaştırmaya alınması gerektiğini, ancak kuramsal olarak ikinci ekolün bu salt iddianın ötesine geçmediğini iddia edenler vardır. Elbette, kültürel yapılara ilgi duymayan, gerçekçi ve doğal güçlerin toplumsal süreçler için önemini inkâr eden inşacı çok azdır. Bununla birlikte, inşacı bir yaklaşım açıkça doğanın bir sesi olmadığını söylemese bile kültürel kalıpların doğaya bakışı ne ölçüde belirlediği ve doğanın ne ölçüde söz sahibi olduğu belirsizdir. Böylece, her iki ekol arasındaki teorik tartışma bir çıkmaza saplanmıştır. Son yıllarda, diğer iki ekolün eksikliklerini gidermenin bir yolu olarak görülebilecek üçüncü bir ekol ortaya çıkmıştır: Bruno Latour (1993) gibi yazarların *Aktör Ağ Teorisi*'nin (Actor Network Theory) (ANT) simetrik antropolojisi: Bu, insanlar ve onların maddi çevreleri arasında ilan edilmiş bir apriori simetri aracılığıyla aynı anda her iki tarafa da bakmak için kullanılabilir metaforik bir orta yol konumudur (Gross, 2001: 395-396). Bir bireyin varlığı böylece her zaman desteklenir, hatta kendisinden başka bir şey tarafından oluşturulur. Bu, Simmel için 'öteki'ni varlığın yapısında önemli bir bileşen yapar; başkalarıyla-yaşam, varlığın oluşumu için esastır. Bu fikri kabul etmenin *toplumsal* anlayışımız için önemli sonuçları vardır. Birlikte-yaşam perspektifinden toplumsalı incelemek, başkalarıyla birlikte olmanın koşullarını ve biçimlerini keşfetmektir. Bu yeni bir bakış açısı değildir, ancak *sosyoloji* teriminin etimolojik kökünde zaten bulunabilir: Latince *socius* terimi toplumsalın arkadaşlarımız veya akrabalarımızla olan ilişkilerimizde bir ilgisi olduğunu öne sürer (Pyyhtinen, 2009: 110).

Simmel'in düşüncesinde merkezi bir rol oynasa da (Goetschel, 2021: 355) bireysel karşılıklı eylem biçimleri, genel olarak *toplumsallaşma* (Vergesellschaftung) olarak tanımlanabilecek olanı oluşturur (Mele, 2020: 165). Simmel toplumsal oluşumların niceliksel belirlenimini tartışmıştır. Ona göre,

sosyal etkileşim biçimleri ile etkileşimde yer alan ögelerin sayısı arasında açık bir ilişki vardır. Küçük gruplar ile büyük grupların biçimleri arasında da açık bir ayırım tespit edilebilmesine rağmen Simmel, nicel belirlemenin sayısal terimlerle yapılabilmesini yalnızca iki unsur -ki bunu *dyad* (Zweizahl) olarak adlandırmıştır. Ve üçlü- *triad* (Dreizahl) arasındaki etkileşimde olduğunu iddia etmiştir. Simmel'in ikili ve üçlüyü ele alışı (Pyyhtinen, 2009: 108-109) metodolojik konuşursak; en basit sosyolojik oluşum, iki unsur arasında işleyen olarak kalır. Sayısız daha karmaşık formların şeması ve malzemesini içerir. Bununla birlikte, sosyolojik önemi, hiçbir şekilde yalnızca uzantılarına ve çarpımlarına dayanmaz. Gündelik deneyimler, bir ilişkinin yalnızca iki unsurun buna katılmasıyla kazandığı özel karakteri gösterir. Ortak bir kader ya da girişim, iki kişi arasındaki bir anlaşma ya da sır; her birini, sadece üçünün bile bir parçası olduğu durumlardan çok farklı bir şekilde bağlar. Bu belki de sırrın en karakteristik özelliğidir. Genel deneyim, sırrın bir bireyin mülkiyeti olmaktan çıktığı, bu minimum ikisinin aynı zamanda korunmasının nispeten güvenli maksimum olduğunu göstermektedir. Her ne kadar dışarıdan biri için grup iki kişiden oluşan özerk, süper-bireysel bir birim olarak işlev görebilir. Tersine, ikisinden her biri kendisinin üzerinde bir kolektive tarafından değil, yalnızca diğeriyle karşı karşıya olduğunu hisseder. Buradaki toplumsal yapı, doğrudan ikisinden birine ve ötekine dayanır ve birinin ayrılması bütünü yok eder (Pescosolido & Smith, 2021: 31).

Sosyalleşme sürecinin taşıyıcısı olarak (Adair-Totef, 2005: 45) Simmel'in modernite teorisi; kapitalizm, kentleşme ve küreselleşmeden kaynaklanan değişen zaman ve mekân deneyimlerinin psikolojik etkisine dair birçok anlayış sağlar (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46). Hâkimiyet ve boyun eğme, rekabet ve iş birliği, taklit, iş bölümü ve tarafların oluşumu bunlardan sadece birkaçıdır (Mele, 2020: 164-165). Benzer bir şekilde Simmel en çok sosyal uygulamalardan cinsiyet ilişkilerine, sanat ve modadan şehir kültürüne ve para ekonomisine kadar çok çeşitli kültürel konulardaki yayınlarıyla hatırlanır. Onun yazıları, kendi zamanında okuyucular ve dinleyiciler için olduğu gibi, günümüzde de kültürel araştırmalar için önemli uyarıcılar olarak kalmıştır. Çünkü araştırmacılar genellikle estetik, psikolojik ve sosyolojik arasındaki ilişkilerin karmaşıklığı ile ilgilenirler. İnsan davranışında etkili olan faktörlerin çeşitliliğine olan ilgi, onun felsefe yapma biçimine de yansır, ki bunu *göreceli* olmaktan çok *ilişkicili* olarak kabul etmek adildir (Midgley, 2013: 176). Pratik yaşamın genel değeri ve (Staiti, 2014: 61) Simmel'in sanat üzerine yazılarında felsefi açıdan eleştirel temaların su yüzüne çıkması daha az şaşırtıcı fakat daha az çarpıcı değildir. Felsefi bakış açısı sanata yaklaşımını, estetik duyarlılıklarının felsefi düşüncesine rehberlik

ettiği gibi her ikisi de indirgenemez bir şekilde birbirini yönlendirir. Ancak bu, Simmel’de asla körü körtüne değildir. Simmel’in vitalizm versiyonunun eleştirel Kantçı dönüşünü tanımlayan öz-düşünümsel dürtüsü, dikkat çekici bir şekilde göz açıcı fenomenolojik bir hamledir (Goetschel, 2021: 358).

Simmel’in tasavvur ettiği şekliyle toplumsal farklılaşma, sürekli bir aşırılık değildir. Sosyal entegrasyon için temel bir ihtiyacın ortaya konduğu bir model içinde çalışır (Toews, 2018: 150). Bu kavram sayesinde sadece sosyal olanlar değil, tek bir öge tek başına yalıtılamaz ve kapsayıcı olamaz. Simmel, ancak diğerleriyle birlikte dinamik etkileşim içinde bulunarak (Mele, 2020: 164) ahlakın daha arzulu ve *olması gerekenin* ideal olmasına rağmen yine de hayata karşı durduğunu göstermesi gerektiğini öne sürmüştür. Hayatın sürekliliği gerçeği, bütünün parçalarından değil, bütünden parçalar üretmeyi mümkün kılar (Staiti, 2014: 61). Bazı ilişkilerin homojen karakteri bireyin kendisini diğerlerinden ayıran, niteliksel anlamda bireysel olanı varlığının özü, değeri ve ana maddesi olarak görme eğiliminden kaynaklanabilir. Aynı fenomen gruplarla ilgili olarak da not edilebilir. Onlar da dışarıdan değil, sadece üyeler tarafından paylaşılan özel içeriklerini, merkezlerini ve gerçek tatminlerini kolayca yaparlar. Burada samimiyet biçimi ve muhtemelen her toplumsallaşmada, katılımcılarının yalnızca kendisine katkıda bulunduğu ve başka hiçbir şeye katılmadığı bir içerik karışımı söz konusudur. Yalnızca onun özelliği olmayan, ancak aynı veya benzer şekilde üyeleri tarafından diğer kişilerle paylaşılan bileşenlerin bir karışımı da vardır (Pescosolido & Smith, 2021: 31). Bu özel içeriklerin ötesinde bütün toplumlar tek bir duygudan doğar. Bireyin yalnızlığı kalktığında sosyalleşmeye eşlik eden doyumdan gelir ve sonuç başkalarıyla bütünleşmedir. Elbette, münferit durumlarda bu duygu ruhsal karşı-örnekler aracılığıyla ortaya çıkabilir. Toplumun biçimi, belirli amaçlarımız için basit, lanetli bir ihtiyaç olarak algılanabilir. Yine de tipik olarak, sosyal formasyonun değerine yönelik bir duygu tüm gerçek girişimlerle iç içedir. Bu, varoluş biçiminden gelen ve genellikle bireysel sosyalleşmenin taşıdığı gerçek içeriği kendi tarafına çeken bir dürtüdür (Adair-Toteff, 2005: 46). Gerçekten de Simmel, toplumun “bir soyutlama olduğunu [...] gerçek bir nesne olmadığını açıkça ortaya koymuştur. Bireylerin ve onların arasındaki süreçlerin dışında mevcut değildir”. Toplum bir nesne, bir şey değildir; maddi bir temeli yoktur. Bunun yerine, bireylerin dâhil olduğu süreçlerin bir sonucudur. Ancak Simmel’in toplum kavramına sahip olmadığını söylemek çok abartılı olur. Onun amacı Emile Durkheim gibi, toplumsal bir tür önceden var olan (kolektif) bütün içinde kurmak isteyenlere yöneliktir. Simmel için mesele toplumla başlamak değil, onunla bitirmektir. Bu şekilde ele alındığında Olli Pyyhtinen, Simmel’in biri geniş diğeri dar olmak üzere iki toplum

anlayışına sahip olduğunu ileri sürer: “Birincisi belirli bir sosyo-tarihsel toplumsal düzeni belirtir, ikincisi bir iş birliği ilkesi olarak yorumlanabilir: İlişkiler, bağlantılar ve kuruluşlarla birlikte uzanır” (Halewood, 2014: 133). Ancak, bu terimler doğal olarak karmaşıktır ve (Sullivan, Stewart, & Diefendorf, 2015: 46) “karşılıklı nedensellik” olarak tercüme edilebilir (Gross, 2001: 397).

Tartışma ve Sonuç

Bu makale, Simmel sosyolojisinin çağrışımsal önemini gelişimsel bir fenomen olarak tasvir eder. Bu makalede Simmel sosyolojisinin anlaşılmasında makaledeki içerik alanlarını bir araya getirecek ve ön yargıyı azaltacak olanakların birikimi yararlı olacaktır. Bu makalede, Simmel için mantıksal düşünmenin rasyonelliği, kültürel alışkanlıkların bilincinde, pratik başarıdan farklı bir düzlem ve istemli eylem arasında özel bir bağlantı gerektirir. Bunu yaparken, bazı fenomenlerin tanımlanması pragmatik bir öneme sahiptir. Konumsallık ve düşünümsellik davranışsal başarı sağladığı için, bu makalede Simmel teorisinin kapsamlı bir testini güçlendirme örnekleri sunulabilir. Bu makalede, Simmel’in fikirleri doğrultusunda fenomenolojinin bilişsel imalarından kaçınmak ve benliğin kurucu faaliyetleri, onun toplumsal kavramıyla bağlantılı olarak nadiren ele alınmıştır. İnsanların zaman ve mekân içinde organize edilmiş somut aktivite deneyimleri, yaşamın ahlaki değerini anlamak için aklın kapsayıcı etkisine olan genel bağlılıktır. Simmel teorisinin dinamik, etkileşimsel ve ekolojik perspektifi grup dinamikleri araştırmalarında oldukça etkilidir ve belirli bir deneyim nesnesi olarak bilinç tarafından oluşturulur. Simmel teorisinin bütünleştirici potansiyeli, tüm fenomenleri ile yaşamın bütünsel doğasını; insan ve toplum arasındaki karşılıklı etkileşimlerin bir ağı olarak resmeder. Bu makalede, Simmel düşüncesinin tutarlı eleştirel atılımı, zaman ve mekân deneyiminin psikolojik değişkenlerdeki birleşik etkisi; sadece felsefi araştırmanın kritik görevini yerine getirecek kadar çok yönlüdür. Gerçekliğin bu dinamik süreç anlayışı, meydan okumalar, tarz zenginliği, soyut olarak ahlaki nitelendirilen tekil eylemlerin toplamı karşılıklı nedensellik ilişkisiyle birbirine bağlıdır. Bu makalede bir aksiyon ve geçmişe dönüş dizisinde duyuşsal varoluşlarıyla bireyler toplum olarak adlandırılan karşılıklı bir etkiyle, gerçekliği formüle etme çabasında bir araya geldikleri eylemin alabileceği sonsuz biçimlerde birleşir. Bu makaleyle birlikte Simmel sosyolojisinde, pratik yaşamın genel değerleriyle ilgilenen bir felsefe, daha formel ve sistematik bir açıklama yapma çabası, vaka çalışması verileri sunulduğunda ortaya çıkacaktır.

Öz

Georg Simmel: Toplumsal Paradigmaya Katkıları Açısından Bir Değerlendirme

Nesnellik ve sosyal psikolojideki araştırma bulgularının eleştirel sistematik ölçekte anlamlandırılması keyfi değildir. Literatürdeki spesifik araştırma yöntemini geliştirme ve araştırmacının kendi bireysel tanımlamaları özellikle referanslarla sonuçlanır. Simmel için mantıksal düşünmenin rasyonelliği, kültürel alışkanlıkların bilincinde, pratik başarıdan farklı bir düzlem ve istemli eylem arasında özel bir bağlantı gerektirir. Bunu yaparken, bazı fenomenlerin tanımlanması pragmatik bir öneme sahiptir. Metodolojik teori tartışmaları gerçekliğin bir inşa olduğuna araştırmacıları ikna eden ve arzulanan bir sonuç olacaktır. Bu açıdan literal seçim stratejisinde, içsel olan varsayımları ortaya koymadan modellemek; teorinin egemenliğinden kaynaklanan bazı argümanların ihmal edilmesi riskini içerir. Tabii ki bir konunun zengin ve niteliksel bir şekilde araştırılması için fazla sayıda kanıt olsa da benimsenen sunum formatının gücü pek çok soruya açıktır. Araştırmacının sonunda sosyokültürel rollerin, bakış açılarını nasıl etkileyebileceği ve derin düşünme anlarına doğru ilerlemesi şartı olmalıdır. Bu makalede, Simmel sosyolojisinde toplumsal paradigma; kavramların uzamsallığı ve gerçeklik düzleminde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Georg Simmel, Gerçeklik, Paradigma, Toplumsal, Uzam.

Abstract

Georg Simmel: An Assessment in Terms of Contributions to the Social Paradigm

Objectivity on a critical systematic scale and the interpretation of research findings in social psychology are not arbitrary. The researcher's own individual descriptions and the development of specific research method especially in the literature result in references. For Simmel, the rationality of logical thinking requires a special connection in the consciousness of cultural habits between a plane different from practical achievement and voluntary action. The definition of certain phenomena is of pragmatic importance in doing this. One desired outcome that convinces researchers that reality is a construct is methodological theory discussions. Modeling without introducing assumptions inherent in this respect risks neglecting some of the arguments arising from the dominance of theory in the literal selection strategy. Of course, although there is a lot of evidence for a rich and qualitative study of a topic, the strength of the presentation format adopted is open to many questions. It would not be surprising at the end of the research how sociocultural roles can influence perspectives and move towards moments of reflection. In this article, the social paradigm in Simmel's sociology will be discussed on the plane of extensional of notions and reality.

Keywords: Georg Simmel, Reality, Paradigm, Social, Space.

Kaynakça

- Adair-Totef, C. (2005). Georg Simmel – Sociology of Society. In *Sociological Beginnings: The First Conference of the German Society for Sociology*, pp. 45-56, Liverpool University Press.
- Bond, N. (2016). Ferdinand Tönnies and Georg Simmel. In C. Adair-Totef (Ed.), *The Anthem Companion to Ferdinand Tönnies*, pp. 33-58, Anthem Press.
- Cantó-Milà, N. (2020). Georg Simmel 2020 – Beyond the First Centenary of His Death. *Theory, Culture & Society*, 37(7-8), pp. 411-420.
- Coleman, M. (2002). Taking Simmel seriously in evolutionary epistemology. *Studies in History and Philosophy of Science*, 33(1), pp. 59-78.
- Frisby, D. (2016). Simmel and the Study of Modernity. In T. Kemple & O. Pyyhtinen (Eds.), *The Anthem Companion to Georg Simmel*, pp. 13-28, Anthem Press.
- Gerring, J. (2017). Qualitative Methods. *Annual Review of Political Science*, 20(1), pp. 15-36.
- Goetschel, W. (2021). Review: Georg Simmel, *Essays on Art and Aesthetics*. *Theory, Culture & Society*, 38(7-8), pp. 355-358.
- Goodstein, E. (2016). Sociology as a Sideline: Does It Matter That Georg Simmel (Thought He) Was a Philosopher? In T. Kemple & O. Pyyhtinen (Eds.), *The Anthem Companion to Georg Simmel*, pp. 29-58, Anthem Press.
- Greene, M. (1986). Qualitative Research and the Uses of Literature. *Journal of Thought*, 21(3), pp. 69-83.
- Gross, M. (2001). Unexpected Interactions Georg Simmel and the Observation of Nature. *Journal of Classical Sociology*, 1(3), pp. 395-414.
- Halewood, M. (2014). Toward a Philosophy of the Social – Part One: Durkheim, Marx, Weber (and Simmel) Revisited. In *Rethinking the Social through Durkheim, Marx, Weber and Whitehead*, pp. 123-138, Anthem Press.
- Harrington, A. (2015). Introduction to Georg Simmel's Essay 'On Art Exhibitions'. *Theory, Culture & Society*, 32(1), pp. 83-85.
- Hooker, C. (2013). Georg Simmel and naturalist interactivist epistemology of science. *Studies in History and Philosophy of Science*, 44(3), pp. 311-317.
- Humphrey, C. (2014). Qualitative research – mixed emotions. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 11(1), pp. 51-70.
- Kemple, T. (2016). Simmel and the Sources of Neoliberalism. In T. Kemple & O. Pyyhtinen (Eds.), *The Anthem Companion to Georg Simmel*, pp. 141-160, Anthem Press.
- Kuper, A., Reeves, S., & Levinson, W. (2008). Qualitative Research: An Introduction to Reading and Appraising Qualitative Research. *BMJ: British Medical Journal*, 337(7666), pp. 404-407.

- La Fuente, E. (2016). Frames, Handles and Landscapes: Georg Simmel and the Aesthetic Ecology of Things. In T. Kemple & O. Pyyhtinen (Eds.), *The Anthem Companion to Georg Simmel*, pp. 161-184, Anthem Press.
- Lash, S. (2005). *Lebenssoziologie: Georg Simmel in the Information Age*. *Theory, Culture & Society*, 22(3), pp. 1-23.
- Mele, V. (2020). Georg Simmel and the Metropolitization of Social Life. In P. Kivisto (Ed.), *The Cambridge Handbook of Social Theor*, pp. 161-178, Cambridge: Cambridge University Press.
- Midgley, D. (2013). After materialism – reflections of Idealism in *Lebensphilosophie: Dilthey, Bergson and Simmel*. In N. Boyle & L. Disley (Authors) & J. Walker (Ed.), *The Impact of Idealism: The Legacy of Post-Kantian German Thought*, pp. 161-185, Cambridge: Cambridge University Press.
- Moebius, S. (2021). Georg Simmel's political thought: Socialism and Nietzschean aristocratism. *Journal of Classical Sociology*, 00(0), pp. 1-43.
- Papilloud, C. (2004). Three conditions of human relations Marcel Mauss and Georg Simmel. *Philosophy & Social Criticism*, 30(4), pp. 431-444.
- Pescosolido, B., & Smith, E. (2021). From Georg Simmel, "On the Significance of Numbers for Social Life: Introduction," "The Isolated Individual and the Dyad," "The Triad," and "The Web of Group Affiliations". In M. Small & B. Perry (Eds.), *Personal Networks: Classic Readings and New Directions in Egocentric Analysis (Structural Analysis in the Social Sciences)*, pp. 29-43, Cambridge: Cambridge University Press.
- Podoksik, E. (2021). Georg Simmel and German Culture: Unity, Variety and Modern Discontents. In *Georg Simmel and German Culture: Unity, Variety and Modern Discontents (Ideas in Context, p. lii)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pyyhtinen, O. (2009). Being-with Georg Simmel's Sociology of Association. *Theory, Culture & Society*, 26(5), pp. 108-128.
- Pyyhtinen, O. (2016). The Real as Relation: Simmel as a Pioneer of Relational Sociology. In T. Kemple & O. Pyyhtinen (Eds.), *The Anthem Companion to Georg Simmel*, pp. 101-120, Anthem Press.
- Rammstedt, O., & Milà, N. C. (2001). Simmel, Georg (1858–1918). In Neil J. Smelser, & Paul B. Baltes (Eds.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, pp. 14091-14097, Pergamon.
- Staiti, A. (2014). Life-philosophical accounts of history and psyche: Simmel and Dilthey. In *Husserl's Transcendental Phenomenology: Nature, Spirit, and Life*, pp. 52-82, Cambridge: Cambridge University Press.
- Sullivan, D., Stewart, S. A., & Diefendorf, J. (2015). Simmel's time-space theory: Implications for experience of modernization and place. *Journal of Environmental Psychology*, 41, pp. 45-57.

Swedberg, R., & Reich, W. (2010). Georg Simmel's Aphorisms. *Theory, Culture & Society*, 27(1), pp. 24-51.

Toews, D. (2018). Tarde and Simmel on Sociability and Unsociability. In R. Leroux (Ed.), *The Anthem Companion to Gabriel Tarde*, pp. 147-164, Anthem Press.

Vandenberghe, F. (2010). Immanent transcendence in Georg Simmel's sociology of religion. *Journal of Classical Sociology*, 10(1), pp. 5-32.